

Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018: 2010. aasta täitmise ettekanne

Ülevaade vabariigi valitsuse 2010. aasta olulisematest sammudest riigikogus 09.06.2010. a heaks kiidetud kriminaalpoliitika arengusuundade elluviimisel vastavalt arengusuundade punktile 5.

Lugupeetud riigikogu liikmed!

Aasta tagasi tegin teile viimase ettekande 2010. aastani kehtinud kriminaalpoliitika arengusuundade kohta. Mullu juunis kiitsite üksmeelselt heaks uued arengusuunad, mis määravad riigi eesmärgid ja tegevused ühiskonna turvalisuse tagamiseks järgmiseks kaheksaks aastaks. Tänan teid veel kord selle otsuse eest. Loodan siiralt, et Eesti poliitikas jätkub erakondadeülese ja ratsionaalse kriminaalpoliitika traditsioon.

Ühtlasi kasutan võimalust avaldada teile tänu eelnõu 599 vastuvõtmise eest kuu aega tagasi. See väga oodatud seadus kätkeb ulatuslikke ja vajalikke muudatusi kriminaalmenetluse seadustikus. Neist kõige tähtsam aitab tagada mõistlikku kohtumenetluse aega. Loodetavasti ei pea me enam silmi maha lööma Euroopa inimõiguste kohtu lahendite ees, mis räägivad meie kohtuasjade venimisest.

Samas ei saa ma üle ega ümber korruptsioonivastasest seadusest, mis on juba poolteist aastat jäänud toppama riigikogu põhiseaduskomisjoni. Siit ja sealt on aeg-ajalt kuulda, kuidas on edenenu korruptsioonikuritegude menetlemine. Korralik korruptsioonivastane seadus aitaks huvide konflikti vältimise reeglite ja majanduslike huvide deklareerimise süsteemi kaudu muuta meie avalikku sektorit läbipaistvamaks. Julgen öelda, et kuni pole sellist seadust, niikaua pole ka mõtet edusammudest üleliia joovastuda. Ega vist ole lootustki, et see riigikogu enam nimetatud eelnõu menetlema hakkaks, ent soovin selles asjas jõudu uuele riigikogu koosseisule.

***

Tulles tagasi eelmise aasta ettekande ja järgnenud arutelu juurde, siis ehk mäletate, et rääkisime majandussurutise ja 2009. aastaks ennustatud kuritegevuse kasvu seostest. Kui registreeritud kuritegude arv aastaga hoopis langes 5 protsenti, siis vaikisid ka nende hääled, kes ennustasid vägivalla ja rahutuste levikut üle riigi.

2010. aasta kuritegevusnäitajad ei toonud esile midagi pörutavat, registreeritud kuritegude arv püsis 2009. aasta tasemel.¹ Kui aga vaadata kuritegevuse struktuuri, siis tasub tähelepanu pöörata vargustele ja vägivallakuritegudele.

***

Varguste arv kasvas võrreldes 2009. aastaga 6 protsenti. Eelkõige kannatasid seejuures kaupmehed, kelle poekassade juures on vahele jäänud varasemast rohkem pikanäpumehi. Ühe uuringu² järgi kaotavad kauplused varguste tõttu üle protsendi oma kogukäibest. Sama uuring näitas, et Balti riikides varastavad poetoõtjad tööandja tagant Euroopa keskmisest rohkem. Laias laastus iga kolmas euro või vorstijupp, mille kaupmees varguse tõttu kaotab, on läinud töötaja taskusse või köögilauale.

¹ www.just.ee/kriminaalstatistika

² http://www.globalretailtheftbarometer.com/pdf/GRTB_2009_ENGLISH.pdf

---

Registreeritud kuritegude arv Eestis:

2010	48 340
2009	48 359
2008	50 977
2007	50 375
2006	51 834
2005	55 586

Mis aga puudutab majanduse seisu ja selle mõju varguste arvule, siis meenutan, et survet võib täheldada nii majanduslanguse kui ka -kasvu tsüklis. Uuringud on kinnitanud, et kui suure tööpuuduse tingimustes varastatakse tõenäolisemalt esmatarbekaupu, siis heaolu kasvades laienevad nii varastamise kui ka kauba realiseerimise võimalused.³ Meenutagem kas või paari aasta tagust ehitusbuumi koos ebatavaliselt vilka tööjõu liikumisega: tollal oli rohkesti nii tööriistade ja ehitusmaterjali vargusi kui ka neid, kes varastatud kaupa osta tahtsid.

Erinevalt vargustest üllatas vägivallakuritegude arv 2010. aastal langusega, ning seda nii röövimiste ja tapmistega kui ka kergemate vägivallakuritegude puhul. Kui info rasketest isikuvastastest kuritegudest jõuab peaaegu alati politseini ning politsei suudab need kuriteod enamasti ka ruttu lahendada, siis kergemate vigastustega vägivallajuhtumid kahjuks politseini ei jõua. Ma rõhutan: see ei tähenda, et politsei tõrguks sellise kuriteo avaldust menetlusse võtmast või ei raatsiks kulutada kütust, et näiteks peretüli lahendada sõita. Sellised jutud pole muud kui eksitavad müüdid. Viimane ohvriuuring⁴ näitas, et otsuse politseid mitte kaasata teevad ikkagi inimesed ise. Kahjuks on see tendents negatiivne: kui 2004. aastal jättis politseile vägivallajuhtumist teatamata 72 protsenti ohvritest, siis viimastel andmetel oli selliseid inimesi juba 77 protsenti.

Enamik ohvreid ütleb põhjenduseks, et juhtum ei olnud piisavalt tõsine. Kuigi soovi säästa politsei ressursse ei saa kodanikele pahaks panna, kehtib nende juhtumite puhul ikkagi reegel „parem karta kui kahetseda“. Ühelt poolt on politsei ja teised õiguskaitseasutused ellu kutsutud selleks, et kaitsta kodanikke nende eest, kes reegleid rikuvad. Teiselt poolt on kohtute menetluses kogu aeg mõni raske kehavigastuse või isegi surmaga lõppenud vägivallajuhtum, mille toimikumaterjalidest on näha, et kannatanu on politseisse pöördunud liiga hilja.

***

Peatun paari sõnaga ka mõnel karistusseadustiku uuel kuriteoliigil. Kõige enam on uutest kuritegudest politseile laekunud teateid identiteedivarguse kohta. 2010. aastal registreeriti 55 juhtumit, kus oli ebaseaduslikult kasutatud teise isiku identiteeti, kuid ilmselt annavad probleemi tõsidusest aimu alles lähiaastad. Mulluste andmete põhjal võib öelda, et kõige levinum viis teise inimese privaatsust rikkuda on valekonto loomine suhtlemisportaalil. Oli ka juhtumeid, kus teise inimese nimel avaldati intiimteenuse pakkumise kuulutus või püüti pääseda võõra nime all esinedes süüteoavastatusest või täitemenetluse kohustuse täitmisest.

Tähtis muudatus karistusseadustikus jõustus 2010. aasta veebruaris, kui korrastati alaealiste vastaste süütegude loendit. Kui varem oli kriminaalkorras karistatav alaealiste kasutamine pornograafilise teose valmistamiseks, siis nüüd juba aastapäevad ka erootilise sisuga teoste puhul ning kuritegu on seegi, kui lapsega üritatakse kohtuda seksuaalsel eesmärgil. Aasta lõpu seisuga on nendes asjades alustatud juba viis kriminaalmenetlust.

***

³ Vt näiteks: <http://www.securityinfowatch.com/Executives/study-finds-retail-crime-8-percent-north-america> ja <http://www.tnr.com/article/80316/relationship-poverty-crime-rates-economic-conditions>

⁴ www.just.ee/ovu

Elanike rahulolu politsei tegevusega vägivallajuhtumi lahendamisel:

väga rahul	22%
üldiselt rahul	50%
mitte eriti rahul	18%
üldse mitte rahul	10%

Kohtueelse kriminaalmenetluse keskmine kestus alaealiste kahtlustatavate puhul:

2010	81 päeva
2009	112 päeva
2008	172 päeva

Siit sobib jätkata uute arengusuundade ühe keskse teemaga, milleks on alaealistega seotud kuritegude ennetamine. Oleme eesmärgiks seadnud eelkõige kuritegude kiire avastamise ja kriminaalmenetluse. See on nii ohvri kui ka toimepanija huvides. Aina enam vaatame laste probleeme tervikuna ning tegutseme avaliku võimu ja vabauhenduste koostöös selle nimel, et koolikeskkond oleks turvaline ja sotsiaalsüsteemis märgataks laste kasvukeskkonna probleeme võimalikult vara.⁵

Nii kriminaaljustiitsüsteem kui alaealiste komisjonid peavad töötama noortega võimalikult kiiresti. Oleme prokuratuuri ja politseiga selles vallas mitu aastat vaeva näinud ning tulemused on ka näha: 2010. aastal oli alaealiste kriminaalasjade kohtueelne menetlus üle kahe korra lühem kui veel 2008. aastal, olles langenud 172lt 81 päevani. Samuti võib röömustada selle üle, et menetluskiiruse piirkondlikud erinevused on peaaegu kadunud.

2010. aastal analüüsis haridus- ja teadusministeerium esimest korda seda, kui kiiresti töötavad alaealiste komisjonid ehk kui kaua läheb aega hetkest, mil õigusrikkumise materjalid jõuavad komisjoni, kuni komisjoni koosolekuni sel teemal. Kui alaealiste mõjutusvahendite seaduse järgi on komisjonil selleks 30 päeva, siis viimaste aastate keskmine näitaja on 45 päeva, mis tähendab, et tihti ei suudeta seaduse nõudest kinni pidada. Kuna kriminaalpoliitika arengusuundades on seatud eesmärgiks jõuda üldjuhul asja arutamiseni 14 päevaga, siis jääb üle vaid kolleegidele jõudu soovida.

Kui pidada silmas, et alaealine elanikkond väheneb, siis on praegu väga head eeldused tegelda laste ja noorte probleemidega sügavuti ja neile kiiresti reageerida. Mõneti avaldub see nii koolihülgajate kui ka alaealiste kurjategijate arvu languses. Näiteks oli viimaseid mullu võrreldes 2009. aastaga kümnendiku võrra vähem.

***

Vangide arvust. Aastaga vähenes kinnipeetavate arv meie vanglates 4 protsenti, aasta alguse seisuga oli süüdimõistetuid 2667 ja vahistatuid 750. Pannes nüüd selle languse pikemale ajateljele, näeme, et viimasel neljal aastal ei ole suurt muutust toimunud; murdepunkt oli aastal 2007, kui vangide arv vähenes viiendiku võrra.

Vangide arv ei vähene nii kiiresti, kui me soovime. Samas tuleb tõdeda, et kohus kaalub vanglakaristuse määramist hoolega ning ka prokurörid ei nõua reaalselt vangistust kergesti. Vaid kolmandik meie vangidest kannab vanglakaristust esimest korda – see tähendab, et enamik vange on tõepoolest märkimisväärse retsidiivsusega kurjategijad.

Ometi ei arva ma, et võimalused vangide arvu vähendada on ammendatud. Kui seni oleme peatahelepanu pööranud neile, kes vabanevad vangistusest enne tähtaega, siis uus eesmärk on leida viise, kuidas aidata kohaneda eluga vabaduses neil, kes kannavad oma karistuse vanglas lõpuni. Muide, just nende puhul on retsidiivid sagedasemad. Igal juhul kavatsame korduvkuritegevuse vähendamise nimel koos Eesti kirikute nõukoguga luua vanglast vabanenutele tugiisikute süsteemi.

***

Laste ja noorte murede ja probleemide varase märkamise testprojekt viidi ellu kuues omavalitsuses:

Jõhvi vald
Kose vald
Lihula vald
Rapla linn
Tapa vald
Viljandi linn

Kinnipeetavate peamised kuriteod on:

tapmine, mõrv	21%
vargus	19%
narkokuriteod	18%
röövimine	16%

---

⁵ Vaata lisa: <http://www.kuriteoennetus.ee/markajahooli>.

Käesoleva aasta alguses liitsime kulude kokkuhoiu eesmärgil Harku ja Murru vangla. Neist viimases töötab peale avavangla osakonna veel vaid üks eluosakond, mille sulgeme järgmise aasta lõpuks.

Justiitsministeeriumi eesmärk pole aga vähendada ainult süüdimõistetute arvu, vaid soovime alandada vangide üldarvu ka vahistatute arvel. Siin aitavad meid seadusemuudatused, mille te võtsite vastu mullu juunis ning mis jõustusid käesoleva aasta algul. Jutt on võimalusest kasutada laiemalt elektroonilist valvet: nimelt saab nüüd vahi all olla ka koduseinte vahel, kui on täidetud vajalikud tingimused. Muide, selles asjas võisime veenduda, et meie vahistatud tunnevad vähemalt mõnd seadust päris hästi: niipea kui seadus oli jõustunud, sai kohus ka esimese taotluse kohaldada elektroonilist valvet vahistatule. Tõsi, kriminaalhooldaja ettepanekul lükati see tagasi, sest vahistatu elukoha omanik ei andnud selleks luba.

***

Nagu hästi teada, on piiride avanemine Euroopas pannud liikvele ka kurjategijad. Meie õnneks on Eesti import selles valdkonnas olnud kardetust väiksem. Meenutan, et avaliku arvamuse uuringute järgi kartsid inimesed enne Eesti liitumist Euroopa Liiduga kõige rohkem rahvusvahelist kuritegevust.⁶ Ent kuritegevuse ekspordiga oleme kahjuks küll silma paistnud.

Euroliidu laienemine pani ka vanad liikmesmaad kuritegevuse kasvu kartma ning nagu andmed näitavad, oli nende hirmul märksa enam alust. Näiteks Soome on koos tublide Eesti ehitus- ja muude töömeestega saanud kaasa hulga ka selliseid tegelasi, kes on tegevusalaks valinud näiteks vargused autodest või ladude tühendamise, et varastatud kaup siis Eestis või mujal edasi müüa. See on väga kahetsus- ja häbiväärne. Vargamaine ei märgista ainult kurjategijat, vaid määrab meid kõiki.

Sestap on rahvusvaheline koostöö nii kuritegude lahendamisel, ohvrite kaitsmisel kui ka karistuste täideviimisel väga tähtis. Kui kurjategijatele on piirid valla, siis nad peavad arvestama, et ka riigid võitlevad kuritegevusega aina enam ühistel alusel. Toon paar näidet.

***

Soomes on riigieelarve läbirääkimised sama pingelised kui Eestis. Detsembris kirjutas põhjanaabrite meedia Soome rahandusministeeriumi etteheidetest sealsele justiitsministeeriumile, et see pole kupatanud pooltsadat Eesti kodanikust vangi kodumaale karistust kandma. Tahan öelda, et kuigi riikide koostöö selles vallas pole veel nii kiire, kui vaja, on see ometi järjest tihedam ning aina enam vange saadetakse kodumaa vanglatesse. Seega ootame oma kadunud „talente“ Viru ja Tartu vangla müüride vahele.

Võib-olla tekib teil küsimus, kas me ikka peaksime neid siia tagasi tahtma. Peame küll. Ühelt poolt on meie kurjategijad meie ühiskonna vastutada hoolimata sellest, kus nad oma kuriteod toime on pannud. See on riikide kokkulepe ning me peame andma kõik, et seda täita. Teiseks, kui mõtelda, kuidas on parem mõjutada inimest kuritegude toime tulema ning millistest vahenditest siin abi on – näiteks pere tugi –, siis edulootused on

---

2010. aastal võttis Eesti vastu kodumaale karistust kandma 18 välisriigis kuriteo toime pannud isikut (2009: 12).

Eesti andis siin toime pandud kuritegude eest välja 7 teise riigi kodanikku (2009: 6).

---

⁶ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb61/nat_ee.pdf

kindlasti paremad kodumaal. Meie vanglate euroopalik sotsiaaltöö ja kriminaalhooldus aitavad kurjategijaid üha paremini taasühiskonnastada.

***

Teine tähtis osa rahvusvahelises koostöös, millega tegelenud oleme, on ohvrite kaitsmine. Eesti on viimastel aastatel aktiivselt seisnud selle eest, et kasutusele võetaks Euroopa lähenemiskeeld. Asjakohane Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv on juba vastuvõtmise järgus. See kokkulepe peab inimesele, kelle kaitseks on ühes liikmesriigis määratud lähenemiskeeld, tagama samasuguse kaitse terves Euroopa Liidus.

Füüsilise ja psüühilise vägivalga ja ahistamise eest kaitsvat lähenemiskeeldu on Eestis rakendatud nii tsiviilkohtu kaudu kui ka kriminaalmenetluse raames. Ma loodan, et lähiaastatel leiab see meede ühiskonna teadmises kindlama koha ning tänu sellele suudab riik perevägivalga ohvreid paremini kaitsta.

***

Riigikogu menetluses on teinegi tähtis ohvriteemaline eelnõu, mis võiks aidata ära hoida väga erinevaid kuritegusid: alates poevargustest, mida panevad toime oma töötajad, lõpetades lastevastaste seksuaalkuritegudega.

Räägin nimelt eelnõust, mis käsitleb karistusregistri ületoomist justiitsministeeriumi haldusalasse. Mis siis muutub, kui seadus vastu võetakse? Kuna kohtulahenditele pääseb meil internetis vabalt ligi, siis pole põhjust piirata karistusregistri kättesaadavust sel moel, nagu seda näeb ette praegune seadus. Teisisõnu: seaduse jõustudes saab iga inimene oma karistusandmetele tasuta ja igal hetkel ligi, samuti võib ta sellise ligipääsu autoriseerida näiteks tulevasele tööandjale. Mõne euro eest saab vaadata ka näiteks minu andmeid karistusregistris. Aga minust on aus teile ütelda, et see oleks mahavisatud raha, ning päringu tegija peab teadma, et seaduse järgi näeb igaüks selle inimese andmeid, kes on tema kohta päringu teinud. Selline andmete avalikustamise korraldus ei too kaasa kellegi õiguste rikkumist, eriti kui arvestada, et näiteks aegunud ja alaealiste kohta tehtud karistusotsustele on ette nähtud ka teatud piirangud.

Ja sellelgi seadusemuudatusel on rahvusvaheline tahk: nimelt hakkavad Euroopa riigid vahetama karistusandmeid – nii et kui Eesti kodanik paneb toime kuriteo Portugalis, siis kajastuvad need andmed meiegi registris.

***

Karistustemaatikaga on seotud ka riigivastutuse seadus, mis valitsusest mullu riigikogusse jõudis. Sellega liidetakse praegune riigivastutuse seadus ja isikule alusetu vabaduse võtmisega tekitatud kahju hüvitamise seadus. Nii tekib õiguslik korraldus, millele tuginedes saab lahendada õigusvastase vabaduse võtmisega seotud kahju hüvitamise nõudeid – näiteks kui inimene paigutatakse alusetult psühhiaatriaiahaiglasse. Kui praegu saab hüvitist vaid juhul, kui vabaduse võtmise otsustanud kohtunik pani toime kuriteo, siis edaspidi saaks hüvitist sellise piirava tingimusega. Muutuvad ka hüvitise arvutamise reeglid: arvestatakse kahjukannataja tegelikku sissetulekut ega mõõdetata näiteks õigeks mõistetud vahistatuid ühe puuga, olenemata sellest, kas inimene enne vahistamist töötas või mitte. Samuti loob eelnõu aluse, millele tuginedes saab hüvitada sellist süüteomenetluses

---

Lähenemiskeeldu rikkumisena registreeritud kuritegude arv:

2010	44
2009	11
2008	12
2007	6

õiguspäraselt tekitatud kahju, mida on tinginud näiteks vara arestimine või elukohast lahkumise keeld.

***

Riigikogu põhiseaduskomisjon on vaielnud ka justiitsministeeriumi algatatud prokuratuuriseaduse muudatuste üle, mis peaks täpsustama ja rõhutama prokuratuuri institutsioonilist sõltumatust. Näen siin eeskätt kaht tähtsat tahku. Esiteks peaprokuröri aruandluskohustus põhiseaduskomisjoni ees – nagu see on sätestatud näiteks andmekaitse inspeksiooni puhul. See on tähtis eelkõige kannatanute, süüdistatavate ja teiste menetlusosaliste põhivabaduste ja -õiguste aspektist. Teiseks soovime pikendada prokuröride distsiplinaarsüütegude aegumistähtaega ühelt aastalt kolmeni.

Prokuratuuriseaduse muudatustes pean oluliseks ka prokuröri abi rolli laiendamist. Muudatuse tagajärjel on neil õigus täita prokuröri ülesandeid võistleva menetluse kriminaalasjade kohtulikus menetluses sellises ulatuses, milleks on teda volitanud kõrgemalseisev prokurör. See aitab kindlasti kiirendada kriminaalmenetlust ning kasvatada prokuröri abide kogemusepagasit.

***

Paar sõna kohtuekspertiisi instituudist, mis asus hiljuti tööle uues hoones. 2010. aasta märtsis andis riigikogu instituudile õiguse teha tasulisi uuringuid eraisikutele ja äriühingutele. Seega võib igaüks teist seaduses ette nähtud hinnakirja alusel tellida instituudist ekspertiise. Võite kindlad olla, et neid teevad maailmatasemel eksperdid tipptehnoloogia abil.

Kümne kuuga sõlmis instituut 174 tasulise uuringu lepingut, millest enamik – 151 – olid DNA-ekspertiisid, keemiaekspertiise oli 20 ning kohtuarstlikke ja dokumendiekspertiise kumbagi üks. Selline maht vastab igati meie ootustele.

Lähiaastail püüavad justiitsministeerium ja instituut koolituste ja muude tegevuste abil soodustada ekspertiiside laialdasemat rakendamist kriminaalmenetluses, et kasutataks täiel määral neid võimalusi, mida ekspertiisiteadus kuritegude avastamiseks pakub.

***

Austatud riigikogu liikmed! Olen siiani rääkinud sellest, mis on juba tehtud, kuid kindlasti tuleb lühidalt ära märkida ka üks tähtis pooleliolev asi. Nimelt alustas justiitsministeerium koos õigusteadlastega meie karistusõiguse ülevaatamist. Eesmärgiks on terviklik ja selge ning *ultima ratio* põhimõttele alluv süütegude süsteem. Oleme tööga alles alguses, kuid loodame, et riigikogu järgmine koosseis saab siin juba oma panuse anda.

***

Lõpuks räägin veel eelmisel aastal valminud ohvriuringust⁷. Esmalt tasub peatuda elanike turvatundel ehk näitajal, mis peegeldab väga hästi kriminaalpoliitika tulemuslikkust, kuna selles peituvad nii inimeste reaalsed kokkupuuted kuritegevusega kui ka ebamäärased hirmud.

Turvatunde hindamiseks küsitakse inimestelt, kui julgelt nad tunnevad end üksi pimedal kodutänaval. Näiteks 1993. aastal tundis end ebakindlalt iga

---

Nende elanike osakaal, kes tunnevad end pimedal kodutänaval ebakindlalt:

2009	28%
2004	32%
2000	41%
1995	45%
1993	49%

⁷ www.just.ee/ovu

teine inimene – meenutage, milline olukord tollal Eestis valitses. Viimase uuringu järgi oli selliseid inimesi 28 protsenti, mis on üsna samasugune näitaja kui Saksamaal ja Austraalias. Niisiis võime järeldada, et meie inimesed tunnevad end oma riigis turvaliselt.

Kui juba teistega võrdlemiseks läks, siis olgu öeldud, et Eestit eristab teistest riikidest see, et meeste ja naiste kindlustunne on võrdne. Tavaliselt on naiste hirmud pimedal tänaval märksa suuremad. Igal juhul on mul hea meel, et saame teistest positiivselt erineda.

Ärevaks teeb aga see, et turvatunnet ei jagu üle riigi ühtlaselt. Endiselt on Ida-Virumaa see Eesti osa, kus muutused on aeglasemad ning kuhu ka riik peab rohkem panustama. Näiteks üle poole Kohtla-Järve elanikest tundis end kodutänaval ebakindlalt ning sealsed elanikud hindasid teistega võrreldes märksa kehvemalt ka õiguskaitseasutuste võimet tagada avalikku korda. Kui politsei tööd avaliku korra tagamisel hindas heaks 54 protsenti kohtlajärvelastest, siis näiteks Pärnus oli see protsent 72. See on väikese riigi kohta liiga suur vahe.

Teine ilmekas tahk ohvriuringus on inimeste suhtumine karistustesse. Pangem nüüd hästi tähele: ehkki avalikkuses üritatakse puhuti luua muljet, justkui eelistavad meie inimesed karme karistusi ja usuvad, et kurjategijat parandab kõige paremini vangla, siis uuringutulemused näitavad, et Eesti rahvas on ratsionaalne ja väärib ka ratsionaalselt kriminaalpoliitikat, mis väldib ülekriminaliseerimist.

Ohvriuringus küsiti, millise karistuse määraks vastaja 21-aastasele mehele, kes on teist korda murdvarguses süüdi tunnistatud. Variandid olid: üldkasulik töö, vangistus, tingimisi vangistus, rahaline karistus, muu. Mõelge nüüd palun oma eelistus ning saate kohe võrrelda, mil määral te rahvast oma vaadetes esindate ... Nimelt 57 protsenti Eesti elanikest on töösku ning määraks noormehe üldkasulikule tööle, 23 protsenti eelistab vangistust, 10 protsenti tingimisi vangistust, 9 protsenti rahalist karistust. Kui peaksite tahtma end veel rahvaga võrrelda, siis võib öelda, et vanglakaristust eelistavad pigem linnaelanikud ja mitte-eestlased. Kui olete pärit Lõuna-Eestist, peate tõenäoliselt mõttekamaks üldkasulikku tööd. Kui võrrelda end muu maailmaga, siis teadke, et vanglakaristust näevad parima lahendusena mehhiklased ning halvimana soomlased ja šveitslased.

***

Head riigikogu liikmed, tänan teid veel kord töö eest, mida olete teinud euroopaliku kriminaalpoliitika arendamise nimel. See tasub end aina paremini ära.